

DIGITAL
CAPRICCIO
D D D

GOTTFRIED VON EINEM DER PROZESS

MICHAEL LAURENZ · JOCHEN SCHMECKENBECHER
MATTHÄUS SCHMIDLECHNER · LARS WOLDT
JOHANNES KAMMLER · JÖRG SCHNEIDER
ILSE EERENS · ANKE VONDUNG

ORF VIENNA RADIO SYMPHONY ORCHESTRA
HK GRUBER

Kafka med ironisk, jazzig touch

Gottfried von Einem: Processen

ORF Vienna Radio Symphony Orchestra

Dirigent: HK Gruber

Capriccio C5358 [2 CD]

Den österrikiske kompositören **Gottfried von Einem** (1918-1996) arbetade med sin opera *Der Prozess* (*Processen*) efter Franz Kafkas berömda roman under åren 1950-1952. Från början var tanken att **Bertold Brecht** skulle skriva librettot till operan, vilket dock rann ut i sanden på grund av meningsskiljaktigheter mellan kompositören och författaren. I stället blev det tonsättaren **Boris Blacher** som skrev texten tillsammans med **Heinz von Cramer**. Operan har två akter med sammanlagt av nio utvalda scener från romanen. Den uruppfördes den 17 augusti 1953 i Salzburg under festspelen med **Karl Böhm** som dirigent och med den berömde heldentenoren **Max Lorenz** i huvudrollen som Josef K. Operan fick ganska god kritik vid premiären, men har därefter allt mer fallit i glömska.

Franz Kafkas roman *Processen* har tolkats på en mängd olika sätt sedan den gavs ut för första gången postumt 1925 och tidigare i år framfördes den även som balett på Kungliga Operan i Stockholm. Gottfried von Einem visar inte så mycket av de metafysiska och psykologiska aspekterna av den här komplexa romanen utan tar i stället fasta på författarens samhällskritik. Han skildrar den groteska, närmast surrealistiska byråkrati som Josef K blir utsatt för när han blir anklagad för ett brott som han inte vet något om, över den bisarra rättegången fram till slutscenen när han avrättas med kniv och nästan slaktas som ett djur.

Musiken har en tydlig neoklassicismisk ton och påminner ibland inte så lite om **Kurt Weills** tonspråk med sin blandning av tal och sång samt närhet till musikalgenren. Musiken är ofta ganska melodisk med en genomgående ironisk anda. Den egentligen ganska skrämmande scenen i kyrkan framåt slutet när Josef K desperat söker hjälp men i stället strängt kritiseras för sitt agerande av en präst, får här i stället ett nästan jazzigt musicerande som ger en märkligt absurdistisk effekt.

I ärlighetens namn är von Einems opera ett ganska lättviktigt verk som inte gräver särskilt djupt i Kafkas symboliska storverk. Hur som helst så är framförandet imponerande med ett fint orkesterspel från Österrikiska radions orkester i Wien under kompositören **HK Grubers** kompetenta ledning. Rent sångligt så finns det heller inte så mycket att klaga på med genomgående fina insatser, inte minst från **Michael Laurenz** som gör den krävande titelrollen - där han också står i centrum nästan hela tiden - som Josef K. Hans höga tenor är njutbar att lyssna på och han fångar utmärkt den frustration och

uppgivenhet rollfiguren känner. Bland sångarna i övrigt så ska sopranen **Ilse Eerens** ha ett extra omnämmande för sin insats. Hon gör ett flertal viktiga kvinnoporträtt i operan och har en slank, attraktiv röst med fina höjdtoner.

För den som är nyfiken på lite ovanligare operarepertoar från 1900-talet så kan den här operan vara intressant att lyssna på. Den fina inspelningen, som gjordes konsertant under festspelen i Salzburg i augusti 2018, är också den första moderna sedan den ursprungliga från uruppförandet 1953, vilken finns utgiven av skivbolaget Orfeo.

Per Nylén